

ARAŞTIRMA MAKALESİ

ULUSLARARASI MUHASEBE EĞİTİM STANDARTLARI 2 ÇERÇEVESİNDE MUHASEBE MESLEĞİNE GİRİŞTE EĞİTİM ŞARTININ DEĞERLENDİRİLMESİ: KONYA ÖRNEĞİ***AN EVALUATION OF THE EDUCATION REQUIREMENT IN ADMISSION TO ACCOUNTING POSITION WITHIN THE FRAMEWORK OF INTERNATIONAL ACCOUNTING EDUCATION STANDARDS II: A CASE STUDY IN KONYA*****Dr. Öğr. Üyesi Tevfik EREN*****ÖZ**

Muhasebe eğitiminin küresel ölçekte geliştirilmesi için Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu tarafından Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları geliştirilerek uygulamaya konulmuş ve üye kuruluşlara da bunların uygulanması konusunda tavsiyelerde bulunulmuştur. Yapılan bu çalışmada bu standartlardan ikincisi olan “UMES 2 İlk Mesleki Gelişim - Teknik Yeterlilikler” standardında yer alan “Finansal Muhasebe ve Raporlama” ile “Yönetim Muhasebesi” yeterlilik alanları kapsamında bulunan öğrenim çıktılarını karşılayan muhasebe derslerinin, Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik mesleğine girişte mezuniyet şartı olarak aranan fakültelerdeki bölümlerin ve yüksek lisans programlarının müfredatlarında hangi düzeyde yer aldığı incelenmiştir. Bu amaçla Konya’da eğitim faaliyetine devam eden üniversitelerin ders müfredatlarında yapılan incelenme sonucunda, standartta yer alan eğitim çıktılarını karşılayan muhasebe derslerinin, en fazla Muhasebe ve Finans Yönetimi ile İşletme bölümlerinde olduğu, diğer birçok bölüm ile birlikte İşletme bölümlerinin bazılarında da çok düşük düzeyde olduğu, hatta birçok bölümde muhasebe ile ilgili hiçbir dersin olmadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları, Muhasebe Mesleği

* Necmettin Erbakan Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Fakültesi, Muhasebe ve Finans Yönetimi Bölümü, teren@erbakan.edu.tr, ORCID:<https://orcid.org/0000-0002-6674-602X>

ABSTRACT

International Accounting Education Standards have been upgraded and put into practice through the agency of the International Accounting Education Standards Board (IAESB) to improve the accounting education on a global scale and then the member of the institutions have been advised to use these educational standards. In this study, the accounting courses matching the learning outcomes within the scope of competence areas of “Financial Accounting and Reporting” and “Management Accounting” are examined. These outcomes are positioned in the second Standard called as “IES 2 Initial Professional Development – Technical Competence”. The level of aforementioned accounting courses that are scheduled in the bachelor and master degrees are analyzed as it is compulsory to graduate with the Bachelor Degrees to enter the exam of Certified Public Accountants. For this purpose, the curriculums of the universities in Konya are examined. It has been found out that the accounting courses matching the educational outcomes within the standards are scheduled mostly at the Business Administration Departments and Accounting and Finance Departments. These courses are not scheduled in many departments as well as some Business Administration Departments

Keywords: International Accounting Education Standards, Accounting Professions

1. GİRİŞ

Türkiye’de profesyonel muhasebe mesleğine girişte Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olabilmenin özel şartları içinde yer alan eğitim şartları, 3568 Sayılı Serbest Muhasebecilik, Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile düzenlenmiştir. Eğitim şartı olarak, belirli bilim dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan en az lisans düzeyinde mezun olmak yada başka öğretim kurumlarından mezun olmakla birlikte kanunda sayılı olan bilim dallarından lisansüstü düzeyde diploma almış olmak olarak belirtilmekte fakat bu eğitimlerde alınacak dersler yada öğrenim çıktıları ile ilgili herhangi bir şart yer almamaktadır.

Küreselleşme ile birlikte birçok alanda meydana gelen değişim muhasebe mesleğini de etkilemiş, muhasebe meslek mensuplarının ve muhasebe meslek adaylarının daha fazla bilgi ve beceri sahibi olması zorunluğu ortaya çıkmıştır.

Muhasebe eğitiminde küresel ölçekte bir çerçeve oluşturarak muhasebe mesleğinin geliştirilmesi amacı ile Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC: International Federation of Accountants) çatısı altında oluşturulan Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu (IAESB: International Accounting Education Standart Board) tarafından Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları yayınlanmıştır ve 2015 yılı itibari ile sekiz adet standart uygulamaya konulmuştur (Can ve Demirci, 2016, s. 320). Bu standartlardan ikincisi “UMES 2 İlk Mesleki Gelişim - Teknik Yeterlilikler” standardı olup, aday muhasebe meslek mensuplarının, nitelikli birer muhasebe meslek mensubu olabilmeleri için, almaları gereken muhasebe eğitim programlarının içeriğini düzenlemektedir. Standartta yeterlilik alanları ve yeterlilik alanları ile ilgili öğrenim çıktıları yer almaktadır.

Muhasebe uygulamalarındaki değişim ve küreselleşmenin etkisi ile birlikte muhasebe mesleğine girişte daha çok mesleki bilgi ve beceri gerektirmesi nedeni ile şekli bir yapı içinde yapılan muhasebe eğitim ve öğretimi, muhasebe mesleğinin uygulanması için yetersiz kalmaktadır (Şengel, 2010, s. 83). Ülkelerde muhasebe uygulamaları hukuk sistemi, vergi mevzuatı, sermaye sahiplerinin yapısı ve kültür başta olmak üzere birçok değişkenden etkilenmektedir. Bu durum her ülkede muhasebenin algılanmasında değişikliklere neden olmasına rağmen küreselleşme, ulusal muhasebe uygulamalarında ve finansal raporlamada, uluslararası muhasebe uygulamaları ile uyumunu zorunlu hale getirmektedir. Bu gelişmelere bağlı olarak muhasebe eğitiminin de dünyadaki değişim ve gelişmelere uygun bir şekilde yeniden yorumlanması ve düzenlenmesi yerinde olacaktır (Tarakçıoğlu Altınay, 2016, s. 2148-2149).

Bu çalışma, “UMES 2 İlk Mesleki Gelişim - Teknik Yeterlilikler” standardı yer alan “Finansal Muhasebe ve Raporlama” ile “Yönetim Muhasebesi” yeterlilik alanlarında yer alan öğrenim çıktılarına karşılıyan muhasebe derslerinin, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olabilmek için mezuniyet şartının aranmış olduğu fakültelerde yer alan bölümlerin ders müfredatlarında hangi düzeyde yer aldığını tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla Konya’da eğitim yapan üniversitelerde yer alan ilgili fakültelerdeki lisans bölümleri ile yüksek lisans programlarının ders müfredatları incelenerek içerik analizi yapılmıştır.

2- MUHASEBE EĞİTİMİ VE MUHASEBE MESLEĞİNDE YETERLİLİK

Muhasebeciler ve işletmeler bilginin üretilmesinde baş aktör durumundadır (Howieson, 2003, s. 76). Muhasebe mesleği, yüklendiği misyon ile ticari faaliyetlere ve ticarete yön veren işletme ortakları, işletme yönetimi ve işletme dışındaki ilgililer açısından önemli bir profesyonel meslektir. İşletmeler için önemli bir fonksiyonu da yerine getirmekte olan muhasebe meslek mensupları aynı zamanda kamusal bir görevi de yerine getirmektedir (Ergüden, Kaya ve Sayar 2016, s. 125). Ekonomik yapı içinde önemli bir işlevi yerine getiren ve gün geçtikçe devlet ve işletmeler açısından önemi her geçen gün artmakta olan muhasebe mesleği, nitelikli bilgi, uzun tecrübe ve sorumluluk gerektirir (Sayım ve Usman, 2016, s. 108-109). İşletmelerin içinde bulunduğu çevredeki değişimler muhasebe sistemini doğrudan etkilemekte ve bu nedenle kendisini sürekli güncellemektedir. Bu bağlamda muhasebeciler için sadece muhasebe bilgisi yeterli değildir. Muhasebecilerin, iktisat, hukuk, işletmecilik gibi konularda da bilgi sahibi olması gerekmektedir (Zaif ve Ayanoğlu, 2007, s. 117).

Küreselleşme ile birlikte tamamen rekabetçi hale gelen piyasalarda, işletmelerin amaçlarını gerçekleştirip, ekonomik faaliyetlerini sürdürebilmeleri için bir takım bilgilere ihtiyaçları vardır. İşletmeler ihtiyaç duymuş olduğu bu bilgileri iyi bir muhasebe sistemi ve bu sistemi yürütebilecek nitelikli muhasebe elamanları vasıtası ile elde edecektir (Karcıoğlu, Bilgili ve Yazarkan, 2010, s. 1). Nitelikli muhasebe elamanlarının yetişmesi ise belirli bir program dahilinde günün koşullarına uygun muhasebe eğitimi ile mümkündür. Muhasebe eğitimindeki amaç, muhasebe mesleğinin gerektirmiş olduğu bilgi ve becerinin öğrenciye kazandırılmasıdır.

Son otuz yılda bütün dünyada, küresel, politik ve ekonomik alanda meydana gelen değişimler muhasebe eğitiminde, muhasebe mezunlarına yeterli profesyonel mesleki yeterliliklerin kazandırılabilmesi için bazı önemli hususları ön plana çıkarmaktadır. Akademik programlar genellikle teorik konulara odaklanmakta, muhasebecilerin ve işverenlerin işlerinde artan karmaşıklıkla mücadele etme gücünü göz ardı etmektedir. Muhasebe meslek mensuplarının mesleki yaşamlarında başarılı olabilmeleri için daha fazla mesleki beceri ve kişisel niteliğe sahip olması gerekmektedir (Lucianelli and Citro, 2018, s. 1). Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (IFAC), muhasebe eğitim programlarının sadece bilgi aktarımını değil bunun ötesine

geçerek, daha geniş bilgi, beceri ve mesleki değerlerin gelişimini kapsamı gerektiğini vurgulamaktadır (Kassim, 2014, s. 3-4).

Mesleki bir eğitim olan muhasebe eğitiminden beklenen, kişiye mesleğin gerektirmiş olduğu bilgi ve beceriyi kazandırmasıdır. Meslek adayı öğrenciler ders programları vasıtası ile ihtiyaç duyulan kazanımları elde edecektir. Muhasebe meslek mensuplarının mesleki yeterlilikleri ile ilgili düzenlemeler ulusal ve uluslararası standartlarla düzenlenmiştir (Zaif ve Ayanoglu, 2007, s. 117).

Muhasebe eğitimi, kişilere mesleki bilgi kazandıran bir eğitim olup, yalnız başına değil diğer disiplinler ile birlikte sıkı bir ilişki içinde dikkate alınması gereken bir eğitimidir. Lisans düzeyinde muhasebe eğitimi alan her öğrenciye sadece teorik bilgilerin değil, uygulama ile ilgili bilgilerin de verilerek, daha sonra çıkabilecek sorunlarla karşılaşınca bu sorunları çözecek, yorum ve analiz yeteneğinin geliştirilmesi muhasebe eğitiminin esası olmalıdır (Erol ve Erkan, 2008, s. 299). Muhasebe eğitim programları teori ve uygulama birlikte dikkate alınarak hazırlanması gerekmektedir. Böylece geleceğin meslek mensubu adayı olan öğrencilerin zihinsel yönden gelişimleri sağlanmış olacaktır (Zaif ve Karapınar, 2002, s. 113-114). Eğitimin artırılması muhasebe mesleğinin, karar alıcıların ihtiyaçlarını karşılama yeteneğine de katkı sağlayarak kamu yararına da bir hizmet sunacaktır (Kostadinovski, Dimitrova ve Svrtinov, 2013, Erişim: 06.06.2020).

Bilgi çağında bilgi sağlama hizmetini sağlayan muhasebe, hem işletmenin dili hem de yöneticilerin bilgi kaynağı olup, iş hayatında önemli rol oynamaktadır. Meslek olarak muhasebenin fonksiyonun geliştirilmesindeki en önemli husus ise üniversitelerde muhasebe eğitim kalitesinin artırılmasıdır (Cheng, 2007, s.581). Mesleğinin gerektirmiş olduğu yeterliliğe sahip meslek elemanlarının yetiştirilmesi için muhasebe eğitiminin, muhasebe uygulamalarında meydana gelen değişimleri dikkate alarak kendisini güncelleyen dinamik bir yapıya sahip olması gerekir (Durak, Acar ve Yardımcı, 2019, s. 164). Muhasebenin küreselleşmenin getirmiş olduğu değişikliklerden, ekonomik ve teknolojik gelişmelerden sürekli olarak etkilenmesi nedeniyle muhasebe eğitimi ve programları güncellenmesi gerekmektedir. Muhasebe eğitim programlarının, muhasebe uygulamalarını etkileyen, yasal, ekonomik, teknolojik, ders araç ve gereçleri gibi alanlardaki değişimler dikkate alınarak yeniden düzenlenmesi gerekmektedir (Zaif ve Karapınar, 2002, s. 114).

Profesyonel muhasebe meslek mensuplarının, mesleki bilgi ve becerileri yanı sıra, gerektiği zaman girişimci, iş ortağı, finansal analist, iyi bir pazarlamacı, iyi bir iletişimci, yetenekli müzakereci, halka ilişkiler sorumlusu ve üs düzey yönetici olabilme becerisi gibi birçok niteliğe sahip olması gerekmektedir. Mesleğe yönlendirilen kişilerin nitelikleri yükseldikçe mesleğin kalitesi de yükselecektir (Güney, 2017, s. 242)

3- UMES 2, İLK MESLEKİ GELİŞİM - TEKNİK YETERLİLİK

1977 Yılında Münih’te gerçekleştirilen 11. Dünya Muhasebeciler Kongresi’nde kurulan IFAC’ın asıl amacı muhasebe mesleğini bütün dünyada geliştirmektir (Özbirecikli ve Pastacıgil, 2011, s. 83).

Türkiye Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler ve Yeminli Mali Müşavirler Odaları Birliği’nin de (*Yeminli Mali Müşavirlik ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınav Yönetmeliği*, 16.01.2005) 1994 yılından beri üye olduğu IFAC, muhasebe mesleğinin kalitesinin artırılması ve standartların bütün dünyada benimsenerek uygulanmasını sağlamak amacıyla kendi çatısı altında standartları hazırlayan kurullar ve komiteler oluşturmuştur (İbiş, 2011, s. 116). IFAC bünyesinde oluşturulan IAESB, yapmış olduğu faaliyetlerle uluslararası muhasebe eğitim standartlarını geliştirmek ve uygulamak suretiyle, bütün dünyada muhasebe mesleğini güçlendirmek için faaliyette bulunan, kamu yararına hizmet sunan bağımsız bir standart belirleme kurulusudur (Kostadinovski vd., 2013).

Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu’na göre muhasebe eğitiminin amacı, yaşamları boyunca muhasebe mesleğine ve topluma katkı yapabilecek, bilgili ve profesyonel muhasebeciler yetiştirmektir. Bu amaçla kurul, muhasebe mesleğine girişte ve muhasebe meslek mensuplarının sürekli gelişimi için küresel ölçütler oluşturmak amacı ile Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları’nı geliştirmiştir (McPeak, Pincus ve Sundem, 2012, s. 744). Muhasebe meslek mensuplarının mesleki yaşamlarındaki faaliyetlerinin kalitesi, almış oldukları muhasebe eğitimiyle doğrudan ilişkilidir. Bu nedenden dolayı muhasebe eğitiminde olması gereken ölçütler belirlenmiş ve bu ölçütler belirli bir standart şeklinde sunulmuştur (Tosunoğlu, Cengiz ve Anadolu, 2018, s. 182).

Muhasebe mesleği gün geçtikçe küreselleşmekte ve dünya genelindeki muhasebe meslek mensuplarının faaliyetleri mesleğin itibarını etkilemektedir.

Mesleğin itibarını zarar veren işlemlerin en aza indirilmesi amacı ile eğitim ve öğretim dahil olmak üzere profesyonel standartların olması muhasebe meslek mensuplarının yararına. Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları muhasebe meslek mensuplarının saygınlığını ve menfaatlerini korumak için dünya çapında ortak profesyonellik düzeyinin oluşturulmasının bir adımıdır (McPeak vd., 2012, s. 749). Uluslararası muhasebe eğitim standartları ile muhasebe eğitiminde, dünya çapında tutarlı bir çerçeve oluşturmak, muhasebe eğitiminde tutarlılığı ve yakınlaşmayı sağlamak, muhasebe meslek eğitimi ile ilgili dünyanın her tarafında karşılaştırma kriterlerini belirlemek ve kaliteyi sağlamak amaçlanmıştır (Güney, 2017, s. 242). Eğitim standartları IFAC üye kuruluşlara ve muhasebe eğitimi ile ilgilenen üyelere ortak bir referans noktası veya karşılaştırma ölçütü sağlamaktadır (Kostadinovski vd., 2013). Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları Kurulu tarafından, 8 adet muhasebe eğitim standardı yayınlanmış olup bu standartlar şunlardır (Handbook of International Education Pronouncements, 2019 Edition);

UMES 1 Muhasebe Mesleği Eğitim Programına Giriş Koşulları

UMES 2 İlk Mesleki Gelişim - Teknik Yeterlilikler

UMES 3 İlk Mesleki Gelişim - Mesleki Beceriler

UMES 4 İlk Profesyonel Gelişim - Profesyonel Değerler, Etik ve Tutumlar

UMES 5 İlk Profesyonel Gelişim - Uygulama Deneyimi

UMES 6 İlk Profesyonel Gelişim - Mesleki Yeterliliğin Değerlendirilmesi

UMES 7 Sürekli Mesleki Eğitim

UMES 8 Finansal Tabloların Denetimlerinden Sorumlu Ortaklar İçin Mesleki Yeterlilikler

UMES 2, muhasebe meslek mensubu olacak adayların alacakları muhasebe eğitim programlarının içeriğini düzenlemektedir. Standardın amacı, IFAC'a aday kuruluşlardaki muhasebe meslek mensubu adaylarının, giderek karmaşık hale gelen ve değişen ortamda, yetkin bir muhasebe meslek mensubu olmaları için yeterli muhasebe bilgisine sahip olmalarını sağlamaktır (Kostadinovski vd., 2013).

UMES 2, aday muhasebe meslek mensuplarının ilk mesleki gelişiminin sonuna kadar göstermesi gereken teknik yeterlilikleri için öğrenme çıktılarını tanımlamaktadır (UMES 2, md:1, 2019). Standartta yer alan mesleki eğitim

programı; muhasebe ve finans, organizasyon/işletme ve bilişim teknolojisi bilgileri temelinde oluşturulmuştur (Sarı Özgün, 2019, s. 1161).

Standartta muhasebe eğitim programlarında yer alması gereken dersler tek tek sayılmayıp, belirli başlıklar ve bu başlıklar altında öğrenim çıktıklarına yer verilmiştir. Standardın 7. maddesinde yeterlilik alanları ile ilgili yar alan başlıklar aşağıdaki gibidir.

- Finansal Muhasebe ve Raporlama
- Yönetim Muhasebesi
- Finans ve Finansal Yönetim
- Vergilendirme
- Denetim ve Güvence
- Yönetim İç Kontrol ve Risk Yönetimi
- İş Hukuku ve Düzenlemeleri
- Bilgi Teknolojileri
- İşletme ve Organizasyonel Çevre
- Ekonomi
- İşletme Stratejisi ve Yönetim

4- TÜRKİYE’DE PROFESYONEL MUHASEBE MESLEK MENSUBU OLMADA EĞİTİM ŞARTI

Türkiye’de 13.06.1989 Tarih ve 20194 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu ile profesyonel muhasebe mesleği ile ilgili düzenleme yapılmış ve yürürlüğe girmiştir. Yürürlüğe giren bu yasada, Serbest Muhasebeci, Serbest Muhasebeci Mali Müşavir, Yeminli Mali Mali Müşavir unvanları yer almaktaydı. Fakat yasada, 26.07.2008 Tarih ve 26948 Sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 5786 Sayılı Kanun ile yapılan değişiklikle Serbest Muhasebecilik kaldırılmıştır.

Kanunun 5. maddesinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olabilmenin özel şartları sayılmış ve bu şartlar içinde yer alan eğitim şartı, a bendinde “*Hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyaset bilimleri dallarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan veya denkliği Yükseköğretim Kurumunca tasdik edilmiş yabancı yükseköğretim kurumlarından en az lisans seviyesinde mezun olmak veya diğer öğretim kurumlarından lisans seviyesinde mezun olmakla beraber bu fıkrada belirtilen bilim dallarından lisansüstü seviyesinde diploma almış olmak.*” şeklinde yer almaktadır.

Mesleğe giriş için genel şartları, ve 5. maddede yer alan mezuniyet şartlarını taşıyanların Serbest Muhasebeci Mali Müşavir Staj Yönetmeliği'nin (23.08.1997 Tarih ve 23089 Sayılı Resmi Gazete), değişik 7. ve 8. maddelerine göre (25/12/2012 Tarih ve 28508 Sayılı Resmi Gazete) staja giriş sınavında başarılı olmak şartı ile 3 yıl staj yapma yükümlülüğü bulunmaktadır.

Staja giriş sınavında adayların sorumlu olacağı staja giriş konuları aşağıdaki tablodaki gibidir (<http://www.tesmer.org.tr/post/139>, Erişim: 20.08.2020).

Tablo 1. Staja Giriş Sınavı Konuları

Sınav Konuları	
Genel Kültür ve Yetenek	
	Türkçe
	Matematik
	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi
Yabancı Dil	
	Almanca Fransızca İngilizce
Alan Bilgisi	
Muhasebe ve Denetim	
	Finansal Muhasebe
	Finansal Muhasebe Muhasebe ve Bilgi Sistemleri Uluslararası Muhasebe Kuruluşları Türkiye Muhasebe Standartları Maliyet Muhasebesi Mali Tablolar Analizi Denetim
Ekonomi ve Maliye	
	Ekonomi
	Maliye
Hukuk	
	Meslek Hukuku
	Meslek Hukuku
	Mesleki Değerler ve Etik
	İş ve Sosyal Güvenlik Hukuku
	Vergi Hukuku
	Ticaret Hukuku
	Borçlar Hukuku

Yeminli Mali Müşavirlik ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınav Yönetmeliği'nin (16.01.2005 Tarih ve 25702 Resmi Gazete) 14. Maddesinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik sınav konuları, Finansal Muhasebe, Finansal Tablolar ve Analizi, Maliyet Muhasebesi, Muhasebe Denetimi, Vergi Mevzuatı ve Uygulaması, Hukuk (Ticaret Hukuku, Borçlar Hukuku, İş Hukuku, SSK ve Bağ-Kur Mevzuatı, İdari Yargılama Hukuku), Muhasebecilik ve Mali Müşavirlik Meslek Hukuku ve Sermaye Piyasası Mevzuatı (Eklenmiş Alt Bent: 19.08.2014 Tarih ve 29093 Sayılı Resmi Gazete) olmak üzere sekiz ana başlık şeklinde sayılmıştır.

5- ARAŞTIRMA

5.1 Literatür Taraması

Kızıyalçın (2020) tarafından Türkiye'de lisans düzeyinde eğitim veren 92 işletme bölümünün ders müfredatlarında yapılan araştırmada, bölümlerinin Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları 2'ye farklı düzeylerde uyduğu tespiti yer almaktadır. Yapılan çalışmada, muhasebe eğitim programlarının içeriğinde yer alan muhasebe ve finans, organizasyon ve iş, bilgi teknolojisi bilgisi olmak üzere üç temel alan araştırılmış ve araştırma sonucunda; en çok uyulan yeterlilik düzeyinin işletme ve organizasyon bilgileri olduğu, en az uyulan yeterlilik düzeyinin de bilgi teknolojileri olduğu ifade edilmiştir.

Özdoğan ve Mollaoğulları (2019) tarafından, Türkiye'de üniversitelerin, Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2'ye uyum seviyesi seviyesini araştırmak amacı ile Manisa ve İzmir'deki devlet üniversiteleri bünyesinde yer alan İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri işletme bölümleri ders katalogları incelenmiş, bölümlerdeki derslerin standarda tam uyumlu olmadığı ve yeterliliklerin tam olarak karşılanmadığı, Türkiye'de üniversitelerde, IFAC tarafından belirlenen yeterlilik düzeyinde meslek mensubu yetiştirilebilmesi için atılması gereken adımların olduğu belirtilmiştir.

Can ve Demirci (2016) tarafından Sakarya Üniversitesinde İşletme, Siyasal Bilgiler ve Hukuk Fakültelerinde'deki muhasebe eğitimi UMES 2 çerçevesinde incelenmiş ve muhasebe eğitiminin standartta yer alan kriterlere en uygun bölümün İşletme Bölümü olduğu, Uluslararası İşletmecilik, Kamu Yönetimi ve Hukuk gibi bölümlerde ise muhasebe mesleğinin gerektirmiş olduğu eğitimden uzak olduğu, standartlarda belirtilen düzeyde meslek mensubu

yetiştirebilmesi için bazı düzenlemelerin yapılarak, yapılacak düzenleme ile uygun eğitimi vermeyen bölümlere kısıtlama getirilmesi gerektiği ortaya konulmuştur.

Durak, Acar ve Yardımcı (2019) tarafından yapılan “Türkiye’deki Üniversitelerin Muhasebe Eğitimi Açısından İncelenmesi” isimli çalışmada Türkiye’deki üniversitelerin bünyesinde bulunan, İktisadi ve İdari Bilimler Fakülteleri ile İşletme Fakülteleri’nin Muhasebe ve işletme bölümlerinin müfredatları incelenmiş, bazı üniversitelerin meslek mensuplarının ihtiyaç duyabileceği özellikli bilgilerin ders müfredatlarına alındığını fakat bunların sayısal yeterlilik konusunda yorumlamaya **açık olduğu** ifade edilmiştir.

Uyar (2008) tarafından çalışmada Akdeniz Üniversitesi bünyesinde yer alan işletme, maliye, iktisat, uluslararası ilişkiler, kamu yönetimi ve hukuk bölümlerinin ders bilgi paketleri incelenmiş ve bu bölümlerde verilen muhasebe eğitiminin Uluslararası Eğitim Standartlarında yer alan özellikleri taşıyıp taşımadığı araştırılmıştır. Yapılan araştırma sonucunda işletme, iktisat, maliye bölümlerinde, standartta yer verilen alanlardaki derslerin yeterince eğitim müfredatlarında bulunduğu, hukuk, kamu yönetimi ve uluslararası ilişkiler bölümlerinin müfredatlarında ise yeterince yer almadığı tespit edilmiştir.

Allahverdi ve Karaer (2019) tarafından işletme bölümlerinde verilen derslerin muhasebe mesleği yeterliliklerini karşılama seviyesini ve yine bu bölümlerdeki muhasebe eğitiminin e-dönüşümün gerektirdiği “teknolojik becerileri” karşılama düzeyini belirlemek amacı ile 64 adet üniversitenin işletme bölümlerinde inceleme yapılmıştır. Yapılan inceleme sonucunda, “Mesleki Beceriler”, “İşletme Bilgisi Becerileri” ve “Genel Bilgi Becerileri” ile ilgili derslerin bölüm müfredatlarında yeterli düzeyde yer aldığı fakat “mesleki etik, tutum ve davranış yeterlilikleri” ve “teknolojik beceriler (e-dönüşüm yeterlilikleri)” ile ilgili derslerin ise yeterli düzeyde olmadığı sonucunu varılmıştır.

5.2 Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışma muhasebe meslek mensubu olabilmek için meslek yasasında eğitim şartı olarak sayılan bölümlerin, ders müfredatlarında yer alan derslerin, “UMES 2 İlk Mesleki Gelişim - Teknik Yeterlilik” standardında yer alan muhasebe ile ilgili öğrenim çıktılarını karşılayıp karşılamadığını tespit etmek amacı ile yapılmıştır. Standartta muhasebe ile ilgili öğrenim çıktıları aşağıdaki şekilde yer almaktadır (UMES-2, Madde: 7, 2019).

Tablo 2. UMES 2 Finansal Muhasebe ve Raporlama ile Yönetim Muhasebesi Yeterlilik Alanı Öğrenim Çıktıları

Yeterlilik Alanı	Öğrenim Çıktıları
Finansal Muhasebe ve Raporlama (Orta Düzey)	i- Muhasebe ilkelerini işlemlere ve diğer olaylara uygulayabilme
	ii- Uluslararası Muhasebe Standartlarını veya diğer ilgili standartları işlemlere ve diğer olaylara uygulayabilme
	iii- Finansal tabloları hazırlamada muhasebe politikalarının kullanımının uygunluğunu değerlendirebilme
	iv- Konsolide finansal tablolar dahil olmak üzere, Uluslararası Muhasebe Standartları ve diğer standartlar ile uyumlu finansal tabloları hazırlayabilme
	v- Finansal raporları ve ilgili açıklamaları yorumlayabilme
	vi- Sürdürülebilirlik ve entegre raporlar gibi finansal veri içermeyen raporları yorumlayabilme
Yönetim Muhasebesi (Orta Düzey)	i- Ürün maliyeti, varyans analizi, envanter yönetimi, bütçeleme ve öngörü gibi yönetim kararlarını destekleyici teknikleri uygulayabilme
	ii- Maliyet davranışını ve maliyet faktörlerini analiz edebilmek için uygun niteliksel teknikleri uygulayabilme
	iii- Yönetim kararlarında gerekli olan bilgilerin sağlanabilmesi için finansal ve finansal olmayan verileri analiz edebilme
	iv- Yönetim kararlarını destekleyebilmek için planlama, bütçeleme, maliyet yönetimi, kalite kontrol, performans ölçümü ve kıyaslamaya odaklanan raporlar dahil olmak üzere rapor hazırlayabilme
	v- Ürünlerin ve iş alanlarının performansını değerlendirebilme

Yukarıda yer alan öğrenim çıktıları göz önüne alındığında, bu çıktıları karşılayacak aşağıda yer alan derslerin öğrenim müfredatlarında olması uygun olacaktır.

- 1- Finansal Muhasebe I
- 2- Finansal Muhasebe II
- 3- Envanter Bilanço
- 4- Maliyet Muhasebesi
- 5- Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları
- 6-Yönetim Muhasebesi
- 7- Şirketler Muhasebesi

Araştırma kapsamında Konya’da bulunan üniversitelerde yer alan ve 3568 sayılı yasaya göre lisans düzeyinde mezuniyet şartı aranan bölümlerin lisans ve yüksek lisans ders müfredatları incelenerek, standartta yer alan muhasebe ile ilgili eğitim çıktılarını ne düzeyde karşıladığı tespit etmek amaçlanmıştır.

Araştırma 2020 yılı ağustos ayında yapılmıştır. Araştırma kapsamında Konya’da bulunan ve melek yasasında sayılı bölümlerin yer aldığı Selçuk Üniversitesi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, KTO Karatay Üniversitesi ile Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi bünyesinde bulunan fakülte ve yüksekokulların Bologna Bilgi Paketleri incelenmiştir. Konya Teknik Üniversitesi’nde ise 3658 Sayılı yasada sayılı yasada belirtilen fakülte yada yüksekokul yer almamaktadır.

5.3 Araştırmanın Bulguları

Standartta yer alan Finansal Muhasebe ve Raporlama ile Yönetim Muhasebesi yeterlilik alanlarında yer alan öğrenim çıktuları dikkate alınarak belirlenen derslerin araştırma kapsamında incelenen üniversitelerin lisans ve yüksek lisans müfredatlarında yer alması ile ilgili tespitler aşağıdaki tablolarda yer almaktadır.

Tablo 3. Selçuk Üniversitesi’nde Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (Konya Merkez)					Beyşehir Ali Akkanat İşletme Fakültesi			Akşehir İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi		Hukuk Fakültesi
	İşletme	İktisat	SBKY	Uİ	UT	İşletme	UTİ	YBS	İşletme	Maliye	Hukuk
Finansal Muhasebe I	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	-
Finansal Muhasebe II	+	+	-	-	-	+	-	-	+	+	-
Envanter Bilanço	+	-	-	-	-	+	+	-	+	+	-
Şirketler Muhasebesi	+	-	-	-	-	+	-	-	+	+	-
Maliyet Muhasebesi	+	+	-	-	+	+	+	-	+	-	-
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-
Yönetim Muhasebesi	+	-	-	-	-	+	-	-	+	-	-
Toplam	6/7	3/7	1/7	1/7	1/7	6/7	3/7	1/7	7/7	4/7	0/7

SBKY: Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Uİ: Uluslararası İlişkiler, Uluslararası Ticaret, UTİ: Uluslararası Ticaret ve İşletmecilik, YBS: Yönetim Bilişim Sistemleri, (+): Var, (-): Yok

Tablo 3’te Selçuk Üniversitesi’nde UMES 2 standardında yer alan Finansal Muhasebe ve Raporlama ile Yönetim Muhasebesi yeterlilik alanı öğrenim çıktuları dikkate alınarak belirlenen derslerin, standarda en uygun şekilde işletme bölümlerinde yer aldığı diğer bölümlerde karşılama durumunun çok

düşük olduğu görülmektedir. Belirlenen 7 dersin Hukuk Fakültesi'nde ise hiç yer almadığı tespit edilmiştir.

Tablo 4. Selçuk Üniversitesi'nde Yüksek Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Ders Adı/Bilim Dalı	İşletme ABD- Muhasebe ve Finansman	İşletme ABD- Üretim Yönetimi ve Pazarlama	İşletme ABD- Yönetim ve Organizasyon	İktisat	SBKY	Uİ	Kamu Hukuku- Özel Hukuk
Finansal Muhasebe I	-	-	-	-	-	-	-
Finansal Muhasebe II	-	-	-	-	-	-	-
Envanter Bilanço	+	-	-	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	-	-	-	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	+	-	-	-	-	-	-
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	+	-	-	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	+	-	-	-	-	-	-
Toplam	4/7	0/7	0/7	0/7	0/7	0/7	0/7

ABD: Ana Bilim Dalı

Tablo 4 Selçuk Üniversitesi'nde yüksek lisans eğitiminde UMES 2 standardında öğrenim çıktıları doğrultusunda verilmesi gereken muhasebe derslerinin mevcut durumunu göstermekte olup, standartta yer alan öğrenim çıktılarına karşılıyan derslerin en fazla İşletme ABD altında Muhasebe Finansman bilim dalında yer aldığı görülmektedir. Fakat 7 derste 4 ders ile en fazla olmasına rağmen bununda yeterli olmadığı görülmektedir. Diğer taraftan bu bilim dalı müfredatında birçok muhasebe dersi olmasına rağmen bunların standartta yer alan öğrenim çıktılarına karşılamadığı, bu derslerin ileri düzey muhasebe dersleri ve uygulamaları olduğu tespit edilmiştir.

İşletme ABD altında yer alan Üretim Yönetimi ve Pazarlama, Yönetim ve Organizasyon bilim dalları ile Uluslararası İlişkiler, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, İktisat, ve Hukuk yüksek lisans programlarının müfredatlarında ilgili derslerin hiç yer almadığı görülmektedir.

Tablo 5. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Fakülte	Siyasal Bilgiler Fakültesi					Uygulamalı Bilimler Fakültesi					Hukuk Fakültesi
	İşletme	İktisat	SBKY	SBUİ	Maliye	MFY	FB	LY	UT	YBS	Hukuk
Finansal Muhasebe I	+	+	+	-	+	+	+	+	+	+	-
Finansal Muhasebe II	+	+	+	-	+	+	+	+	+	-	-
Envanter Bilanço	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	+	-	-	-	+	+	+	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	+	+	-	-	+	+	+	-	-	-	-
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	+	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-
Toplam	7/7	3/7	2/7	0/7	4/7	7/7	4/7	2/7	2/7	1/7	0/7

SBUI: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, SBUİ: Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, MFY: Muhasebe ve Finans Yönetimi, FB: Finans ve Bankacılık, LY: Lojistik Yönetimi, UT: Uluslararası Ticaret ve Finansman, YBS: Yönetim Bilişim Sistemleri

İşletme bölümünde Yönetim Muhasebesi'nin bu ders başlığı altında değil Maliyet Muhasebesi II dersi içinde verildiği müfredat ve içerik incelemesinde tespit edilmiştir.

Tablo 5'de yer aldığı üzere Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde UMES 2'de yer alan muhasebe ile ilgili öğrenim çıktılarını karşılayan derslerin 7/7 ders ile İşletme ve Muhasebe ve Finans Yönetimi bölümünde olduğu, diğer bölümlerde ise çok düşük olduğu, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler bölümü ile Hukuk Fakültesinde ise hiç olmadığı görülmektedir.

Tablo 6. Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde Yüksek Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Ders Adı/Bilim Dalı	İşletme (Tezli)	İşletme (Tezsiz)	İktisat	SBKY	Bankacılık ve Sigortacılık	UPLY	UT	Kamu Hukuku-Özel Hukuk
Finansal Muhasebe I	-	-	-	-	-	-	-	-
Finansal Muhasebe II	-	-	-	-	-	-	-	-
Envanter Bilanço	-	-	-	-	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	-	-	-	-	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	+	-	-	-	-	-	-	-
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	+	-	-	-	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	+	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	3/7	0/7	0/7	0/7	0/7	0/7	0/7	0/7

UPLY: Uluslararası Pazarlama ve Lojistik Yönetimi, UT: Uluslararası Ticaret

Necmettin Erbakan Üniversitesi'nde Yüksek Lisans eğitiminde ise araştırma kapsamında yer alan öğrenim çıktılarını karşılayan derslerin yine en fazla İşletme (Tezli) bölümünde olmasına rağmen (7 derste 3 ders), burada da yeterli olmadığı görülmektedir. Yapılan incelemede bu bölüm müfredatında birçok muhasebe dersi olmasına rağmen bunların ileri muhasebe uygulamaları olduğu ve standartta yer alan öğrenim çıktıları karşılamadığı tespit edilmiştir. İşletme (Tezsiz), İktisat, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi, Bankacılık ve Sigortacılık, Uluslararası Pazarlama ve Lojistik Yönetimi, Uluslararası Ticaret, Hukuk yüksek lisans programlarında ise muhasebe ile ilgili hiçbir ders yer almamaktadır.

Tablo 7. KTO Karatay Üniversitesi'nde Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Fakülte	İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi					Hukuk Fakültesi
Ders/Bölüm	İşletme	UTL	SSG	İİF	EY	Hukuk
Finansal Muhasebe I	+	+	+	+	+	-
Finansal Muhasebe II	+	+	+	+	+	-
Envanter Bilanço	-	-	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	-	-	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	+	+	-	+	-	-
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	+	-	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	+	-	-	+	-	-
Toplam	5/7	3/7	2/7	4/7	2/7	0/7

UTL: Uluslararası Ticaret ve Lojistik, SSG: Sigortacılık ve Sosyal Güvenlik, İİF: İslam İktisadi ve Finans, Enerji Yönetimi

KTO Karatay Üniversitesi'nde de lisans eğitiminde muhasebe derslerini karşılama oranının en fazla işletme bölümünde olduğu, diğer bölümlerde ise düşük olduğu ve Hukuk Fakültesinde muhasebe derslerinin hiç olmadığı görülmektedir.

Tablo 8. KTO Karatay Üniversitesi'nde Yüksek Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Ders Adı/Bilim Dalı	İşletme (Tezli)	İşletme (Tezsiz)	Enerji Yönetimi	Uluslararası Ticaret	Kamu Hukuku- Özel Hukuk
Finansal Muhasebe I	+	+	-	-	-
Finansal Muhasebe II	-	-	-	-	-
Envanter Bilanço	-	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	-	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	-	-	-	-	-
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	-	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	-	-	-	-	-
Toplam	1/7	1/7	0/7	0/7	0/7

İşletme yüksek lisans programında “Finansal ve Maliyet Muhasebesi” isimli ders mevcut olup bu dersin müfredatında inceleme yapıldığında bu dersin sadece Finansal Muhasebe dersi çıktılarını karşıladığı Maliyet Muhasebesi çıktılarını karşılamadığı tespit edilmiştir.

KTO Karatay Üniversitesi'nde yüksek lisans programlarında araştırma kapsamındaki muhasebe derslerinin İşletme Yüksek Lisans Programı'nda da yok denecek kadar az olduğu diğer programlarda ise hiç olmadığı tespit edilmiştir.

Tablo 9. Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nde Lisans ve Yüksek Lisans Eğitiminde Muhasebe Dersleri

Fakülte	Lisans		Yüksek Lisans	
	Sosyal ve Beşeri Bilimler Fakültesi		İşletme	İşletme (Tezsiz)
Ders/Bölüm	İşletme	UTİ		
Finansal Muhasebe I	+	+	+	+
Finansal Muhasebe II	-	-	-	-
Envanter Bilanço	-	-	-	-
Şirketler Muhasebesi	-	-	-	-
Maliyet Muhasebesi	-	-	+	+
Türkiye Muhasebe ve Finansal Raporlama Standartları	-	-	-	-
Yönetim Muhasebesi	-	-	-	-
Toplam	1/7	1/7	2/7	2/7

UTİ: Uluslararası Ticaret ve İşletme

Tablo 9'da Konya Gıda ve Tarım Üniversitesi'nde araştırma kapsamındaki lisans ve yüksek lisans eğitim programlarında, UMES 2'de yer alan Finansal Muhasebe ve Raporlama ile Yönetim Muhasebesi yeterlilik alandaki öğrenim çıktılarını karşılayacak muhasebe derslerinin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir.

6- SONUÇ

İşletmelerin karar alma süreçlerinde ihtiyaç duymuş oldukları bilgilerin büyük kısmı muhasebe meslek mensupları tarafından sağlanmaktadır. Muhasebe meslek mensuplarının bilgi, beceri ve donanımları, sağlayacağı bilgilerin ve sunacağı hizmetlerin niteliğini de doğrudan etkileyecektir. Nitelikli muhasebe meslek mensubunun yetişmesindeki en önemli faktör öğretim faktörüdür.

Yapılan araştırmada lisans programlarının ders müfredatlarında yer alan muhasebe derslerinin, UMES 2'deki Finansal Muhasebe ve Raporlama ile Yönetim Muhasebesi yeterlilik alanındaki öğrenim çıktılarını, Muhasebe ve Finans Yönetimi ile İşletme bölümlerinin bazılarında tam olarak karşıladığı,

İşletme bölümlerinin bazıları ile diğer bölümlerde ilgili derslerin çok az olduğu ve bazı bölümlerde ise hiç ders olmadığı tespit edilmiştir.

Yüksek Lisans programlarının müfredatlarında da ilgili muhasebe derslerinin en fazla İşletme programlarında olmasına rağmen bu programların birçoğunda da diğer programlarda olduğu gibi muhasebe derslerinin hiç olmadığı görülmektedir.

3568 Sayılı yasanın 5. maddesinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavir olabilmek için hukuk, iktisat, maliye, işletme, muhasebe, bankacılık, kamu yönetimi ve siyasal bilimler alanlarında eğitim veren fakülte ve yüksekokullardan mezun olmak, yada başka öğretim kurumlarından lisans düzeyinde mezun olmakla birlikte kanunda sayılan bilim dallarından lisansüstü seviyede diploma almış olmak şartı aranmaktadır. Fakat kanunda hangi bölümden mezun olunması ve hangi derslerin alınması gerektiği ile ilgili herhangi bir şart yer almamaktadır. Araştırma kapsamında müfredatları incelenen bölümlerin lisans ve yüksek lisans programlarında muhasebe ile ilgili hiçbir ders olmayan bölüm mezunları da, bu yasa hükmüne göre meslek mensubu olabilmektedir. Örneğin Ziraat Fakültesi, Veterinerlik Fakültesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi gibi lisans düzeyinde hiçbir muhasebe eğitiminin verilmediği fakültelerden mezun olan birisi, kanunda sayılı olan dalların birisinden lisansüstü seviyesinde mezun olması durumunda mali müşavir olma şartını sağlamış olacaktır. TÜRMOB tarafından yayınlanan mesleğe girişte yapılan sınavların sınav konuları dikkate alındığında, mesleğe giriş sınavlarında aranan yeterliliklerin, mesleğe giriş için zorunlu olan lisans yada lisans üstü eğitimdeki eğitim çıktılarında aranmaması çelişki oluşturmakta ve bu durum muhasebe mesleğine giriş için aranan eğitim şartının içeriğini ve alınan dersleri önemsiz hale getirmektedir. IFAC'ın bir üyesi olarak TÜRMOB tarafından, 3568 Sayılı Yasada gerekli değişikliklerin yapılarak muhasebe meslek mensubu olabilme şartlarının yeniden düzenlenerek, mezun olunacak fakülte ve bölümlerin net bir şekilde belirlenmesi daha doğru olacak olacaktır. Yüksek Öğretim Kurumu ve üniversiteler ile işbirliği yapılarak standartta olduğu gibi öğrenim çıktılarının yada ders isimlerinin belirlenmesi ve bunların değişen koşullara göre güncellenmesi muhasebe meslek adaylarının yeterliliklerine önemli düzeyde katkı sağlayacaktır.

Diğer taraftan muhasebe mesleğinin öneminin gün geçtikçe artması nedeniyle muhasebe meslek elamanı yetiştiren kurum ve kuruluşlar, eğitim süreçlerini meydana gelen değişimlere uyum sağlayacak şekilde yeniden gözden

geçirmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda muhasebe eğitimlerinin nitelikli muhasebe elamanı yetiştirecek şekilde güncellenmesi ve eğitim müfredatlarına muhasebeyle ilgili güncel gelişmelerin de eklenmesi gerekmektedir (Kutlu, 2010, s. 244-245).

KAYNAKÇA

3568 Sayılı Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik ve Yeminli Mali Müşavirlik Kanunu (13.06.1989) Ankara: Resmi Gazete (20194 sayılı)

Allahverdi, M. ve Karaer, M. (2019). E-Dönüşümün Muhasebe Mesleği Yeterlilikleri Üzerindeki Etkileri ve Türkiye’de Lisans Düzeyi Muhasebe Eğitiminin Mesleki Yeterlilikler Açısından Analizi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 21 (1), 246-273.

Can, A.V. ve Demirci, Ş. D.(2016). Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı 2 Muhasebe Eğitim Programlarının İçeriğine Uyum: Sakarya Üniversitesi Örneği. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 3. *Uluslararası Muhasebe ve Finans Araştırmaları Kongresi Özel Sayısı*, 319-338.

Cheng, K. (2007). The Curriculum Design In Universities From The Perspective Of providers In *Accounting Education*. 127(4), 581-590.

Durak, M. G., Acar, E. ve Yardımcı, B. (2019). Türkiye’deki Üniversitelerin Muhasebe Eğitimi Açısından İncelenmesi. XXXVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Kırk Yıllın Muhasebesi ve Yeni Hayallerimiz, 19-23 Nisan 2019, Pamukkale/Denizli, Yücel, Yılmaz ve Sakin (Ed.), (s. 163-183), İstanbul: Matsis Matbaa

Ergüden, E., Kaya, C. T., Sayar, A.R. Z. (2016). Muhasebe Eğitiminin Yeniden Şekillendirilmesine Bütünsel Bir Bakış. *Journal of Accounting, Finance and Auditing Studies*, 2(1), 124-135.

Erol, M. ve Erkan, G. (2008). Lisans Düzeyinde Muhasebe Eğitimi Alan Öğrencilerin Başarılarını Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesine Yönelik Biga İktisadi Ve İdari Birimler Fakültesinde Bir Araştırma. *Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Sosyal Ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 2008(1), 284-301.

Erişim Adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/107423> Erişim Tarihi: 15.05.2020.

Güney, A. (2017). Muhasebe Eğitiminde Eğitim Standartlarının Önemi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 241-248.

Howieson, B. (2003). Accounting Practice in The Millennium: Is Accounting

Education Ready to Meet The Challenge?, *The British Accounting Review*, 35, 69-103.

International Accounting Education Standards Board, Handbook of International Education Pronouncements, 2019 Edition, Erişim Adresi: <https://www.ifac.org/system/files/publications/files/Handbook-of-International-Education-Standards-2019.pdf> Erişim Tarihi: 01.07.2020

İbiş, C. (2011). TÜRMOB ve TMUD'un Uluslararası Meslek Örgütleri İle Olan İlişkileri. *IX. Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu, III. Uluslararası Türkiye Muhasebe Denetimi Sempozyumu kitabı*, İstanbul : İSMMMO

Karcıoğlu, R., Bilgili B. ve Yazarkan, H., (2010). Muhasebe Yüksek Öğrenimi Gören Öğrencilerin Kişilik Özellikleri ve Mesleğe Yönelik Düşünceleri Üzerine Bir Alan Araştırması. *Muhasebe ve Denetime Bakış*, Mayıs, 1-21.

Kassim, C. K. H. C. K. (2014). Accounting Education Change: Improving the Quality of Accounting Graduates, *Journal of Applied Environmental and Biological Sciences*, Erişim Adresi: [https://www.textroad.com/pdf/JAEBS/J.%20Appl.%20Environ.%20Biol.%20Sci.,%204\(6S\)1-7,%202014.pdf](https://www.textroad.com/pdf/JAEBS/J.%20Appl.%20Environ.%20Biol.%20Sci.,%204(6S)1-7,%202014.pdf), Erişim Tarihi: 20.06.2020

Kızılyalçın, A. (2020). Türkiye'deki Üniversitelerde Bulunan İşletme Bölümleri Ders Programlarının Uluslararası Muhasebe Eğitim Standardı UMES-2 Bağlamında İncelenmesi ve Uyumlaştırılması. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 85, 129-152.

Kostadinovski, A., Dimitrova, J. and Svrtnov, V. G. (2013). International Education Standards For Professional Accountants. *Erişim Adresi: http://eprints.ugd.edu.mk/8440/3/INTERNATIONAL%20EDUCATION%20STANDARDS%20FOR%20PROFESSIONAL%20ACCOUNTANTS.pdf*, Erişim tarihi: 06.06.2020

Kutlu, H. A. (2010). Muhasebe Eğitiminin, Nitelikli İşgücü Yetiştirme Açısından Değerlendirilmesi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 46, 232-246.

Lucianelli, G. ve Citro, F. (2018). Accounting Education for Professional Accountants: Evidence from Italy, *International Journal of Business and Management*; 13(8), 1-15.

Mcpeak, D., Pincus, K. V. and Sundem, G. L. (2012). The International Accounting Education Standards Board: Influencing Global Accounting Education. *Issues In Accounting Education*, 27 (1), 743-750.

Özbirecikli, M. ve Pastacıgil A. (2011). Türkiye’de Muhasebeci Eğitiminin Gelişim Süreci: IFAC Standartları ile Mukayeseli Bir İnceleme. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 41, 82-97.

Özdoğan, B. ve Mollaoğulları, B. F. (2019). Muhasebe Eğitiminde Yetkinlik Arayışı: Uluslararası Eğitim Standartları ve Türkiye’de Muhasebe Eğitimi. *XXXVIII. Türkiye Muhasebe Eğitimi Sempozyumu Kırk Yılın Muhasebesi ve Yeni Hayallerimiz, İstanbul: İstanbul Üniversitesi*

Sarı Özgün, H. (2019). Uluslararası Muhasebe Eğitim Standartları’nın Güncel Çevirisi ve Türkiye’de Durum. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 12(66), 1158-1174.

Sayım, F. ve Usman Ö. (2016). Muhasebe Mesleği İçin Mesleki Durum Analizi Kriterlerinin Belirlenmesi, *Yalova Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (12), 105-122.

Şengel, S. (2010). Sürekli Muhasebe Meslek Eğitiminin Önemi ve Bir Değerlendirme, *Muhasebe ve Finansman Dergisi*. 47, 81-94.

Tarakcıoğlu Altınay, A. (2016). Muhasebe Eğitiminin Geleceğine Stratejik Bir Bakış. *İnsan Ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, (5), (7), 2144-2150.

Tosunoğlu, B., Cengiz, S. ve Anadolu, Z. (2018). Uluslararası Muhasebe Eğitimi Standartları Kapsamında Muhasebe Eğitiminin Türkiye’deki Akademisyenler ve Muhasebe Meslek Mensupları Açısından İncelenmesi. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 5(2), 179-192.

Uyar, S. (2008). Uluslararası Eğitim Standartları (IES) ve Akdeniz Üniversitesi’nde Muhasebe Eğitimi. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 10 (1), 79-107.

Yeminli Mali Müşavirlik ve Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlik Sınav Yönetmeliği (16.01.2005), Ankara Resmi Gazete (25702 sayılı)

Zaif, F. ve Karapınar A. (2002). Muhasebe Eğitiminde Değişim İhtiyacı. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(3), 111-134.

Zaif, F. ve Ayanoğlu, Y. (2007), Muhasebe Eğitiminde Kalitenin Arttırılmasında Ders Programlarının Önemi: Türkiye’de Bir İnceleme. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 9(1), 115-136.